

Förstudierapport inom området Rakelutrustning som produkt och tjänst 2020

23.2-5064-20

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	5
3 Föregående upphandling	9
4 Nuvarande ramavtal	11
5 Information om ramavtalen	14
6 Offentlig sektors behov.....	15
7 Marknadsundersökning	21
8 Omvärldsanalys.....	28
9 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.....	29
10 Hållbarhet.....	31
11 Säkerhet	35
12 E-handel	37
13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	38
14 Slutsatser	40
15 Källförteckning.....	41

1 Sammanfattning

Denna förstudierapport är framtagen av Statens inköpscentral och omfattar en översyn av ramavtalsområdet Rakelprodukter. Område omfattar Rakelmobiler samt annan hårdvara och anpassade tekniska lösningar för Rakelutrustning. Annan hårdvara är exempelvis tillbehör så som hörsnäckor, monofoner, batteriladdare, installationssatser med mera. Även olika tjänster till produkterna som omfattas av ramavtalet ingår. Ramavtalet används av statliga myndigheter, kommuner inklusive länsstyrelser samt regioner. Nuvarande ramavtal för Rakelprodukter löper ut 2021-09-30. För att utreda om en ny upphandling behöver göras inom området har förstudieprojektet tittat på avropande organisationers behov, marknad och utveckling inom området.

Ett eventuellt kommande ramavtal bör i stort omfatta ett liknande utbud som nuvarande ramavtal. Avseende avropskonstruktion bör det även i ett eventuellt kommande ramavtal vara avropsordning förnyad konkurrensutsättning som ska gälla, och möjlighet att komplettera denna konstruktion med enkel förnyad konkurrensutsättning bör ses över. Det bör även finnas en kravkatalog att utgå ifrån vid kravställning i den förnyade konkurrensutsättningen för att möjliggöra för avropande organisationer att precisera sina egna krav inom ramen för upphandlingen.

Utöver de produkter, tillbehör och tjänster som finns att tillgå motsvarande nuvarande ramavtal pekar det mot att det finns behov av att tillföra ytterligare några delar i en eventuellt kommande ny upphandling. Dessa delar avser annan typ av radiokommunikation än Rakel. Förstudieprojektet kan konstatera att detta redan köps i en större utsträckning av ramavtalets användare till samma verksamhet som Rakelprodukter. Nuvarande ramavtalsleverantörer har också möjlighet att tillhandahålla annan typ av radiokommunikation än Rakel.

Leverantörerna på marknaden inom området Rakelprodukter täcker tillsammans avropande organisationers befintliga behov av olika produkter, tillbehör och tjänster. Om en ny upphandling ska genomföras och om den även ska omfatta utrustning och tjänster avseende annan radiokommunikation kan det bli aktuellt att andra typer av leverantörer blir tänkbara anbudsgivare. Detta framför allt om produkter och tjänster som rör annan radiokommunikation skulle bli ett separat anbudsområde.

Generellt har detta område en relativt långsamtgående teknisk utvecklingsprocess. Utvecklingen går naturligtvis framåt för både Rakelnätet och produkterna men utrustningen och tekniken idag, jämfört med föregående upphandling, är fortfarande förhållandevis lika. I framtiden kan området påverkas av det nuvarande regeringsuppdrag MSB arbetar med att ta fram en ny generation Rakel. Efter möten med MSB bedömer projektet att förverkligandet ligger så pass långt i framtiden att det inte finns tillräcklig information i dagsläget att anpassa en kommande upphandling efter detta.

Utöver MSB har projektet även träffat myndigheter, regioner och kommunförbund som använder Rakel, samt de befintliga ramavtalsleverantörer som har haft intresse att delta och komma med värdefull information till förstudien. Projektet har även träffat

leverantörer som inte idag levererar på ramavtalet men själva hört av sig med intresse att delta i förstudien.

Förstudiens projektgrupp förordar en ny upphandling inom området Rakelprodukter. Motiveringen är att det antas vara av särskild betydelse för förvaltningsgemensam utveckling, effektivisering samt att det handlar om samhällsviktiga funktioner. Omsättningen hittills på nuvarande ramavtal har uppgått till över 190 MSEK vilket är en volym som bör göra skäl för att upphandla ett nytt statligt ramavtal för området.

Förstudierapporten framtagen av:

Sara Lyngdorf, IT-enheten, projektledare för förstudien.
Karl-Johan Skiver, Klas Lindström och Sten Algotson, projektmedlemmar.

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Kammarkollegiet och omfattar Rakelutrustning som produkt och tjänst.

Kammarkollegiet har ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att myndigheten har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Syfte med förstudien

Huvudsyftet med förstudien är att i ett tidigt skede utreda huruvida ramavtalsområdet uppfyller något av kriterierna ovan eller på annat sätt anses lämpligt för att en upphandling ska genomföras. Om det konstaterats att en upphandling förordas kommer även förutsättningar för en sådan att kartläggas.

Syftet med förstudien vidare är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom ramavtalsområdet, samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa hur upphandlingen kan genomföras och därmed ge underlag till såväl upphandlingsstrategin som kommande upphandlingsdokument. I sammanhanget ska särskilt beaktas att ramavtalen ska vara lätta att avropa från, i vilken uträkning det kommer krävas stöd från ramavtalsförvaltningen samt eventuellt samspel med leverantörsmarknaden gällande förändringar i upplägg, kravställning etc.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Förstudierapporten innehåller inte någon kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten. Ramavtalen omfattar även kommuner, regioner och andra offentligt styrda organisationer som har lämnat bekräftelse.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig i första hand till följande målgrupper.

- Berörda personer inom Kammarkollegiet.
- Beställare, upphandlare, inköpare och övriga anställda eller verksamma i statliga myndigheter som använder våra ramavtal, samt de som inte gör det idag.
- Kommuner, regioner och andra upphandlande myndigheter (IT och telekom-avtal).
- Leverantörer – nuvarande och potentiella ramavtalsleverantörer till Kammarkollegiet.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Kammarkollegiets projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv,
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter,
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten,
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropande myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropande myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer och branschorganisationer för att få deras syn på såväl det nuvarande ramavtalet som branschen och dess utveckling. En leverantörsenkät har också distribuerats till leverantörer på marknaden.

Möte har hållits med ansvariga ramavtalsförvaltare från Kammarkollegiet.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en eventuell upphandling ska utformas på bästa sätt. Det

kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

2.6 Definitioner och förklaringar

I förstudien förekommer ett antal begrepp som används i branschen. Dessutom har ett antal andra begrepp som är bra att känna till, med hänsyn till den kommande upphandlingen, definierats och förklarats. Se begrepp nedan:

AGA: För att kunna använda Rakel i luften utan att orsaka störningar i Rakelnätet eller i grannlänternas Tetrasytem så finns ett speciellt AGA-nät (Air-Ground-Air) i södra Sverige.

Dispatch: Ledningsstöd/Resursstyrning. Ledningsplattform med t.ex. kartstöd, kommunikationshantering i RAKEL och integrationsmöjligheter mot andra system, hantera tal och talgrupper, skicka och ta emot SDS meddelande, emergency (överfallslarm) hantering av resurser.

DMO: Direct Mode Operation. Direktläge. Rakelmobilerna kommunicerar direkt utan att använda en basstation i Rakelnätet. Direktläge kan användas där Rakeltäckning saknas.

DMR: Digital komradio, en digital standard.

End-to-end kryptering: Även ändpunktskryptering. Kryptering där endast sändare och mottagare kan läsa informationen i klartext.

Inomhuspositionering: Att teknik för att positionera inomhus.

LOU: Lagen om offentlig upphandling.

MSB: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Programmering: Användare beställer programmeringsunderlag från MSB, och fyller sedan i det utifrån de resurser och funktioner som behövs. Detta skickas sedan till Rakels driftleverantör och programmeras på samtliga enheter i verksamheten.

PTT: Push to talk. Kommunikation med en person eller en grupp av personer genom att sända direktmeddelanden som talas in när en knapp hålls in eller luren lyfts.

Rakel G2: Namnet på det regeringsuppdrag/projekt MSB fått för att modernisera Rakelnätet. Mer information under kap. 8.

RAKEL: RAdioKommunikation för Effektiv Ledning. Rakel är ett kommunikationssystem för trygg och säker kommunikation mellan medarbetare inom samhällsviktiga verksamheter. Rakelsystemet har en unikt hög driftsäkerhet och täckning i princip hela Sverige.

Rekonditionering: återtag, renovering och återförsäljning eller återbruk.

Ruggad: Förstärkta, rustikt byggda för att tåla hårdare miljö och handhavande. Kan innebära att produkten tål högre fallhöjder, högre och lägre temperaturer och till exempel mer vatten än vad som är vanligt.

SDS: Textmeddelanden som kan liknas vid mobiltelefonins sms. De kan sändas till en Rakelmobil, KC-terminal eller till en talgrupp. De kan endast sändas inom Rakelsystemet.

Talgrupp: Ett sätt att koppla ihop flera Rakelanvändare i gruppsamtal. Talgrupper är Rakelsystemets motsvarighet till de analoga systemens kanaler. Alla medlemmar i talgruppen hör trafiken som sänds av en användare i taget. En användare kan vara medlem i flera talgrupper. Medlemskap i talgruppen tilldelas användarna temporärt eller permanent – dynamiskt via luftgränssnittet (radio) eller statiskt genom att talgruppen är förprogrammerad i Rakelmobilen.

Telematik: Ett telematikabonnemang gör det möjligt att sända och ta emot data mellan olika tekniska funktioner. Tänkbara användningsområden är sändning av driftinformation, portöppning, fjärrstyrning eller överföring av trygghetslarm.

TETRA: Terrestrial trunked radio. TETRA är en internationell teknisk standard för mobila radiosystem. Systemet används främst inom räddningstjänst, polis, ambulans med flera i flera länder. Rakelsystemet bygger på TETRA.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsförfarande, tilldelningsgrund och tidpunkter för annonsering m.m.

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet upphandlingsförfarande med förnyad konkurrensutsättning och anbudens antogs på en tilldelningsgrund av ekonomisk fördelaktighet utifrån bästa förhållande mellan pris och kvalitet. Detta utvärderades enligt en mervärdesmodell där tilldelningskriterier utöver pris värderades för sig och gavs ett ekonomiskt värde i kronor, som subtraherades från den nollställda anbudssumman. Upphandlingsdokumentet annonserades 2017-05-18 och sista anbudsdag var 2017-06-22. Ramavtalen började gälla från och med 2017-09-07.

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen omfattade följande produkter och tjänster.

Produktområden:

- Rakelterminaler
- Dispatcherutrustning
- Operatörsutrustning
- Modem
- Programmeringsutrustning
- Programvaror
- Monteringsutrustning
- Tillbehör till Rakelprodukter
- Utrustning för att bygga telematiklösningar
- Personsökare
- Antenner
- Övrig hårdvara för Rakelprodukter

Tjänsteområden:

- Konsulttjänster
- Anpassning
- Destruktion
- Dokumentation
- Driftsättning
- Felrättning
- Informationssäkerhet
- Kundanpassad inköpsfunktion
- Lagerhållning

- Leverans
- Montering
- Service
- Support
- Underhåll
- Utökningar och uppgraderingar

3.3 Synpunkter och erfarenheter från föregående upphandling

Kvalificering i den föregående upphandlingen genomfördes med utgångspunkt från de uppgifter som redovisades av anbudsgivarna i sina anbud och kompletterande dokument. Kraven på anbuderna var att de skulle vara kompletta, samt att krav i kapitlet 'Administrativa förutsättningar' samt obligatoriska krav i kravspecifikationen var ifyllda. De anbud som uppfyllde detta utvärderades enligt utvärderingsmodellen samt tilldelningskriterierna i kapitlet 'Kravspecifikation'. Inför tilldelning och erbjudande om tecknande av ramavtal kontrollerades sedan att de krav som ställts på anbudsgivaren i kapitel 'Uteslutning och kvalificering av leverantörer', var uppfyllda. Som huvudregel kontrollerades endast anbudsgivare vilkas anbud var de ekonomiskt mest fördelaktiga.

Upphandlingsdokumentet hade en rad obligatoriska krav under kapitlet 'Kravspecifikation', varav det första handlade om att uppfylla de vid var tid gällande krav som uppställs av MSB. De krav som inte var obligatoriska var alltså tilldelningskriterier. I upphandlingen användes utvärderingsmodellen mervärdesmodellen, som bygger på att de tilldelningskriterier utöver pris som bedömdes, gavs ett mervärde i kronor. Samtliga mervärden summerades och subtraherades sedan från den nollställda anbudssumman. Anbudet med den lägsta jämförelsesumman utsågs till vinnare.

Upphandlingen överprövades inte.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen, som började gälla från den 2017-09-07, gäller till och med den 2021-09-30.

4.2 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantörer antogs:

- Celab Communications AB
- StjärnaFyrkant Sverige AB
- Swedish Radio Supply i Wermland AB (numera Northcom)
- TC Connect Sweden AB

Företagen är medelstora företag varav ingen tillverkar produkterna själva. Varje leverantör levererar Rakelterminaler av ett varumärke samt tillbehör från blandade varumärken. Under förstudiearbetet bytte Swedish Radio Supply i Wermland AB namn till Northcom i sin kommunikation, man kommer dock behålla bolagsnamnet Swedish Radio Supply i Wermland AB i bolagsregistrering etc.

4.3 Omsättning på ramavtalet

Nedan redovisas omsättningsstatistik avseende 2017-09-07 - 2020-11-04. Statistiken baseras på uppgifter redovisade av två ramavtalsleverantörer under 2017 och tre under 2018, 2019 och 2020.

Period	Tkr
2017	1 356
2018	38 878
2019	107 155
2020	43 260
Totalt	190 649

4.4 Ramavtalsanvändare

Nedan listas de myndigheter som nyttjat ramavtalen mest samt myndigheters andel av den totala omsättningen för aktuell tidsperiod.

Enligt ramavtalsleverantörerna är myndigheterna Polisen, Kriminalvården och Tullverket de användare som har flest Rakelabonnemang, och är troligen de som köper in mest Rakelprodukter på ramavtalet. På kommunsidan är detta med stor sannolikhet brandförsvarsförbund.

4.5 Avstegsanmälan

Nedan anges de eventuella myndigheter som har begärt avstegsanmälan från ramavtalet under ramavtalsperioden 2017-09-07- 2020-07-31 samt de skäl för avsteget som angivits av respektive myndighet:

- SMHI med en kostnad om ca 34000 SEK, med angivet skäl: enstaka mindre upphandling
- Sjöfartsverket med en kostnad om ca 120000 SEK, med angivet skäl: behov vid enskilt tillfälle, samt skäl att behålla nuvarande tillverkare

4.6 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Kammarkollegiet.

5 Information om ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Där publiceras bl.a. listor över ramavtalsleverantörer och avropsberättigade myndigheter, avtalsdokument, avropsmallar, samt vägledningar med stöd för avropsberättigande myndigheter vid avrop.

Kammarkollegiet genomför också regelbundet olika typer av seminarier kopplat till respektive ramavtalsområde, två så kallade Avropadagar riktade till myndigheter och tre leverantörsdagar fördelat på leverantörer inom IT-och telekom, resebranschen samt övriga varor och tjänster. Därutöver ges vägledning och stöd i samband med bl.a. avrop från ramavtalen via såväl mail som telefon.

6 Offentlig sektors behov

6.1 Inledning

För att kartlägga behovet inom offentlig sektor gällande det aktuella ramavtalsområdet samt fånga in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts dels en enkätundersökning dels två referensgruppsmöten med bl.a. deltagare från de myndigheter som i enkäten anmält sitt intresse för att ingå i referensgruppen.

6.2 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 477 avropsberättigade myndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och räddningstjänstförbund. Enkäten besvarades av 92 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 19,3%

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring Rakelutrustning som produkt och tjänst inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge organisationerna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.2.1 Redovisning av myndighetsenkät

6.2.2 Blandade varumärken

I fråga 2 i enkäten frågades hur miljön av varumärken ser ut hos myndigheterna. 82st av 92 respondenter hade enbart ett varumärke på samtliga Rakelterminaler, 10st hade flera varumärken. Det var alltså markant vanligare att inte ha blandade varumärken.

På fråga 3: *"Kan en blandad miljö av olika märken av Rakelterminaler fungera hos er? Motivera gärna varför."* svarade 21st ja, 47st nej och 24st annat/vet ej (92 svar).

Anledningar till att man svarat ja var bland annat att man hade olika funktioner i olika delar av verksamheten ("Vanliga brandmän kan ha samma men högre befälsnivåer som går runt med radio måste ha bra och smidiga."), att man hade ett varumärke som upphandlats och ett annat för specifika funktioner till exempel flyggodkända, eller att man helt enkelt inte såg problem med blandad miljö. De som svarat nej angav till exempel att det skulle tillföra komplexitet med programmering, tillbehör och reservdelar som då skulle skilja sig mellan olika varumärken och kräva flera uppsättningar. Vidare lyftes av flera att handhavandet och utbildning för detta påverkas, det skulle vara svårt för framför allt sällananvändare att hålla isär olika funktioner och svårt att upprätthålla kompetens för användning i kritiska situationer. De som svarat annat/vet ej ställde sig mellan de två tidigare svaren, man såg att det skulle kunna fungera men att det skulle vara besvärligt

och dyrt. Alternativt har man ogärna en blandad miljö men såg att det kunde vara nödvändigt i vissa fall då tillverkarna mötte olika specifika behov. Det framgår i svaren att de som ställer sig emot en blandad miljö ser ett enskilt varumärke på sina terminaler som en kritisk del av funktionaliteten och att något annat skulle innebära en säkerhetsrisk. De som var neutrala eller positiva till blandad miljö skulle antingen kunna ha skilda erfarenheter alternativt helt enkelt tillhöra en annan typ av organisation där manageringen inte blir ett lika stort problem.

6.2.3 Korttidsanvändning

Fråga 10 berörde huruvida det finns behov i organisationen för korttidsanvändning av Rakelutrustning (till exempel under ett idrottsevenemang). Här svarade 33st ja, 42st nej och 17st annat/vet ej (totalt 92 svar). De som svarade ja kommenterade detta bland annat med att ett behov fanns vid stora insatser med extrainkallad personal, t.ex. skogsbränder, eller att det för en kommun som inte använder Rakel i stor utsträckning fanns tillfälliga behov både vid planerade händelser och akuta oplanerade händelser. De som svarade både nej och annat/vet ej angav att det redan idag finns möjlighet att få stöttning via MSB:s förstärkningsorganisation. Andra som svarat nej påpekade att användningen är kopplad till ett abonnemang som är svårt att tillfälligt starta upp på flera enheter vid enstaka evenemang, en annan lyfte att de redan hade ett eget radionät med tillhörande kommunikationsradio själva. Behovet för en sådan tjänst kan inte utifrån dessa svar bedömas vara kritiskt, framför allt med hänsyn till kommentarerna om problem med nya abonnemang samt att denna möjlighet redan finns via MSB själva. Om korttidshyra ska tas vidare behöver behovet och nyttan av en sådan utökning analyseras mer ingående.

6.2.4 Annan radiokommunikation

På frågan om det fanns användning för en utökning av ramavtalet att täcka andra typer av radiokommunikation så som analog eller digital radio svarade 29st ja, 39st nej och 24st annat/vet ej (totalt 92 svar). De som svarat ja angav att det fanns behov för alternativ radiokommunikation vid annan användning så som rökdykarradio eller jaktradio. Man nämnde också behovet av redundans av digital kommunikation. De som svarat nej såg inget behov av detta i dagsläget eller skötte upphandling av andra kommunikationslösningar separat. Även på denna fråga fanns inte en stor majoritet med behov, däremot lyftes här inte samma typer av problem med genomförandet i form av abonnemang. En del kommentarer påpekade också att radio utan abonnemangsavgift och som inte var Rakel var billigare och därför praktiska i situationer när just Rakelnätet inte var nödvändigt.

6.2.5 Sammanfattning av myndighetsenkät

Totalt sett angavs användandet och därmed uppfattningen kring nuvarande ramavtal vara väldigt skiftande. Ungefär hälften av respondenterna använde ramavtalet idag, där en knapp majoritet inte var användare. De som inte använde ramavtalet hade antingen främst haft egna avtal eller inte haft behov, eller så pass små behov att man kunnat

direktupphandla. Majoriteten som besvarade enkäten uppgav att man gör många små avrop alternativt att man endast gjorde enstaka avrop. Vissa av dessa gjorde även löpande kompletteringsköp. I princip samtliga som besvarade frågan om vad som avropas på ramavtalet hade vid ett eller flera tillfällen avropat Rakelenheter (både handhållna och fordonsmonterade), det kan alltså utläsas att det mycket sällan sker att ramavtalet används för att enbart avropa tillbehör eller tjänster. Flera av respondenterna uppgav att de löpande köpte tillbehör och extra batterier till redan inköpta Rakelapparater. 39st svarade på hur man upplevde det nuvarande ramavtalet, där 20st tyckte det fungerade bra och var enkelt att avropa från. Två respondenter tyckte det var svårsläst eller krångligt och 16st hade ingen uppfattning.

En majoritet av respondenterna, 69st av 92, såg ett behov av ett nytt ramavtal på området. Man ansåg att det är en samhällsviktig funktion och att det underlättade för mindre aktörer att få hög kvalitet och bra pris på produkterna. Bland de 23st som svarade nej angavs från flera respondenter en oro att man skulle behöva ha en blandad miljö om man deltog i ramavtalet, eller att man skulle behöva byta ut sitt nuvarande varumärke. Här bör förtydligas att nuvarande ramavtal inte sätter hinder för att kravställa på en specifik miljö. Detta regleras snarare i LOU, som avropande organisationer måste förhålla sig till oavsett om man gör en egen upphandling eller avropar från ramavtalet

Enkäten tog in 54 svar på frågan om kommande behov, och en majoritet av dessa angav att man hade ett visst kommande behov. Mer specifikt skulle 17st köpa en blandad mängd, två angav en större mängd och 8st mindre eller löpande inköp. 12st hade inga planerade inköp, två skulle genomföra en behovsanalys och 6st angav att man avvaktade beroende på vad som skulle hända med den Rakel G2.

Framträdande bland svaren på många ställen är att flera av respondenterna inväntar besked om vilka typ av förändringar som kommer ske vid ett skifte mot Rakel G2. Detta begränsar i vilken mån man vill göra investeringar i nuläget och det efterfrågades också att ett kommande ramavtal ska anpassas gentemot detta. En annan framträdande punkt är den om blandad miljö, som inte enbart framkom på den specifika frågan utan även genom hela enkäten. Många respondenter är negativa till att ha olika varumärken av Rakel i sin miljö, något som fått flera att dessutom undvika att utnyttja det nuvarande ramavtalet i sig då man oroar sig för att detta ska leda till en påtvingad blandad miljö. Detta talar för att en önskad avropsmodell skulle vara förnyad konkurrensutsättning snarare än till exempel rangordning.

I övrigt verkar det finnas en ganska utbredd positiv inställning till ett kommande ramavtal. Av 92 svar angav 75st att det var troligt att man skulle avropa från ett nytt ramavtal. Bland de 17 som svarade nej angav man att det berodde på varumärke i det nya ramavtalet eller att man troligen skulle göra ett eget avtal.

En analys av svaren är att dagens ramavtal tillgodoser befintlig efterfrågan, med möjlighet att utöka för att tillgodose behov av annan typ av radiokommunikation utöver Rakel. Myndighetsenkäten var ett viktigt komplement till övrig marknadsanalys, då det var ett sätt att nå ut till de många Rakelanvändare i landet (kommuner, räddningsförbund) som gör små eller infrekventa inköp, men ändå skulle ha nytta av ett ramavtal. Däremot finns

ett påtagligt motstånd mot att 'tvingas' blanda miljö eller byta ut befintligt varumärke. Som nämnt tidigare är detta inget som regleras i nuvarande ramavtal, vilket verkar vara en missuppfattning.

6.3 Referensgruppsmöte med myndigheter

De myndigheter som i enkäten, via avropa.se eller på annat sätt anmält intresse att medverka i referensgruppen bjöds in till ett möte på Kammarkollegiet.

Sammanlagt bjöds 10 avropsberättigade myndigheter, regioner och räddningstjänstförbund in till referensgruppsmöte. 5 personer från totalt 4 organisationer deltog.

Syftet med referensgruppsmötena var att, som ett komplement till enkäten, på ett fördjupat plan ge organisationerna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.3.1 Redovisning av referensgruppsmöte

6.3.2 Tekniska behov

På frågan om vilka tekniska behov och lösningar som var kritiska för deras respektive verksamheter gav referensgruppen olika svar. Två deltagare nämnde programmering över WiFi eller Wi-Fi-programmering "over the air", med hänvisning till att det skulle underlätta för förvaltningen. En deltagare lyfte vikten av Bluetooth och end-to-end-kryptering som fungerar med Bluetooth 4.0. En annan lyfte även ett önskemål om inomhuspositionering, där man idag inte upplevt lösning på problemet att veta var en person befinner sig inomhus när den till exempel trycker på överfallslarm.

6.3.3 Blandad miljö

När det gällde frågan om blandad miljö var referensgruppen skiftande från mer eller mindre kritisk, där ingen var odelat positiv. Den deltagare som var mest positiv sade att man inte var främmande för blandad miljö och den konkurrensutsättning det innebär rent tekniskt, men att man dock ser det som en kostsam och administrativ utmaning. Övriga deltagare ställde sig mer kritiska än så, varav en sådan deltagare lyfte problematiken med utbildningsbehov av användarna, och ansåg att en användare i en kritisk situation "inte ska behöva fundera på vilket märke på apparat man har i handen". Deltagaren tog vidare upp att tillbehör är låsta till de olika varumärkena, och såg problem med service och support av tillbehören när tillverkarna skiljer sig åt. En sista deltagare påpekade att det uppstår stora svårigheter att programmera kortkommandon mellan olika tillverkare, och påtalade specifikt att det finns olika antal talgrupper som respektive varumärke har kapacitet för. Även denna deltagare såg det som krångligt att ge stöd till ovana användare i en situation där tekniken skulle skilja sig åt från terminal till terminal.

6.3.4 Digital/analog radio

Gällande huruvida en utökning av ramavtalet till att innefatta även digital eller analog radio skulle vara till nytta, visade sig referensgruppen ha olika behov. Ingen av deltagarna ställde sig negativ till en sådan utökning. Två deltagare nämnde att man idag redan har VHF-radio i vissa fordon som man köpt in från sin nuvarande leverantör, och framför allt räddningstjänst vid kusten använda sig av denna. Flygradio var också viktigt att kunna använda i situationer där AGA-nätet inte hade täckning. En deltagare lyfte att det fanns funktionalitet i att använda sig av annan radio än Rakel vid t.ex. stora evenemang, för att inte belasta Rakelnätet. Deltagaren föreslog reservkapacitet i form av DMO-nät (direct mode), men lyfte också problemet i att DMO inte är krypterat som Rakel. Samma deltagare nämnde också att det går att få en egen frekvens på TETRA-nätet tilldelat från Post- och Telestyrelsen, och att denna går att komma åt även från en Rakel-handenhet.

6.4 Sammanfattning av referensgruppsmöte

Hos deltagarna fanns en som idag använder ramavtalet, en som tidigare varit med men inte på nuvarande, och två som angav att man inte avropar på ramavtalet. Deltagaren som använder ramavtalet idag svarade att upphandlarna varit nöjda med ramavtalet. Deltagaren som varit med på tidigare ramavtal angav att användare i kommunerna är rädda att få en annan leverantör än den nuvarande, och att det är svårt att komma överens med så många olika viljor. En av deltagarna som inte avropar idag angav även den att det är viktigt för dem att kunna påverka själv då det skulle vara stora kostnader att behöva byta ut alla varumärken. Det finns alltså ett motstånd till att vara tvungen att köpa in från en annan leverantör än den man önskar, och påtvingas en blandad miljö, vilket också återspeglas i svaren på frågan om blandad miljö. Det framgick också att ett och samma varumärke var starkt representerat hos de olika användarna. En aktör på leverantörssidan kan anses vara dominerande.

Användningen idag skilde mellan de olika deltagarna. De större myndigheterna använde Rakel som huvudsakligt kommunikationsmedel och som överfallslarm. I kommunerna återfanns Rakel i samverkan med polisen kring t.ex. trafikövervakning och kustbevakning, samt räddningstjänst. På regionnivå var Rakel viktigt inom sjukvård, kollektivtrafik och ordningsvakt, och man hade Rakelterminaler hos tjänstemän i beredskap. Kritiska funktioner var telematiklösningar, kryptering och som nämns ovan fanns önskemål om WiFi-programmering. Det var viktigt att uttjänta terminaler kunde destrueras av leverantören, vilket en deltagare påtalade, och två deltagare lyfte att bluetooth handsfree-tillbehör ofta var klumpiga i samband med PTT-funktion.

Det kan vidare sammanfattas att deltagarna var positivt inställda till möjlighet att avropa annan radio på ramavtalet, så som analog eller digital, och att det i flera fall var något som redan köptes in från samma leverantörer som man köper Rakel från.

På frågan om leasing och korttidshyra var det endast en av deltagarna som såg ett behov av att kunna leasa eller korttidshyra Rakelterminaler. Då såg man behovet för korttidshyra främst vid större evenemang, och att det då skulle vara en fördel att inte få apparater över. Övriga deltagare såg inget behov av tjänsten, antingen för att man själv

redan hade stor kapacitet, eller att det tidigare funnits möjlighet att låna in extra terminaler från myndigheter med stor kapacitet så som Polismyndigheten eller Trafikverket. En annan deltagare nämnde att MSB satte upp en "pool" förutlåning av extra apparater i samband med COVID-19-pandemin. Sammanfattningsvis kan behovet för sådana tjänster inte anses vara högt hos deltagarna, och det verkar redan finnas alternativa sätt att tillgodose sådana behov hos andra myndigheter.

Under övrigt lyfte en deltagare att de saknar funktionen att föra över till exempel bilder och journaler över Rakel. En kommentar på detta är att det inte finns möjlighet på Rakelnätet för sådana funktioner idag, men att det finns möjlighet att detta tillgodoses med Rakel G2, som dock ligger flera år in i framtiden.

7 Marknadsundersökning

7.1 Inledning

För att kartlägga marknadens utbud inom det aktuella ramavtalsområdet och fånga in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts möten med nuvarande ramavtalsleverantörer och ett antal potentiella leverantörer. Samtliga fick även svara på en enkätundersökning.

7.2 Marknaden

De leverantörer som finns på marknaden inom området Rakelprodukter och tjänster täcker tillsammans alla behov av olika produkter, tillbehör och tjänster. Leverantörerna har licens att vara återförsäljare till olika varumärken, och säljer på hårdvarusidan terminaler av enbart ett varumärke. Detta kan bero på att leverantörer har någon form av avtal med varumärkesägarna och fått ensamrätt att sälja på svenska marknaden. I gengäld kan varumärkesägarna ställa krav på leverantörerna att de ska ha en viss servicenivå mot kunderna och att de inte får marknadsföra flera märken. Produkterna måste vara godkända av MSB för att få brukas som Rakel på svenska marknaden. Idag finns sex varumärken med godkända produkter för handstationer och fem med godkända produkter för fordonsstationer, och de återförsäljare som levererar på nuvarande ramavtal samt de som varit i kontakt med projektet inför förstudien säljer något av de tre varumärkena Airbus, Motorola eller Sepura. På tillbehörs- och mjukvarusidan ser det annorlunda ut. Det skiljer sig åt mellan leverantörer om de har vissa tjänster "in-house" eller om de tar in underleverantörer. Detta handlar då främst om programmerare och applikationsutvecklare. Samtliga leverantörer projektet varit i kontakt med har också kompetens på angränsande områden så som digital och analog radio.

Konkurrenssituationen på marknaden är komplex. Att byta till ett annat varumärke har en extremt hög tröskel hos användarna med hänvisning till bland annat höga kostnader då olika varumärkena också i skiftande utsträckning är stängda i tillbehör, programmering och användande. Detta har lett till att många kunder upplever sig ha låst in sig till ett specifikt varumärke, som köps in i större utsträckning än de andra. En specifik aktör har därför en mycket dominant position på marknaden.

Produkterna inom detta område har en relativt långsamtgående teknisk utvecklingsprocess och har sen föregående upphandling inte förändrats i någon större utsträckning. Terminalerna har långa livscykler, framför allt om förslitningsskador på till exempel batteri och tangentsatsen repareras genom att byta ut komponenter. Det är inte ovanligt att en terminal är i bruk i tio år. Utvecklingen sker därför inte heller i en hög takt. Produkterna köps oftast direkt och leasing eller hyra är på den offentliga sidan väldigt ovanligt.

Prisbilden inom området förändras inte i någon större utsträckning från år till år och enligt leverantörerna är priserna relativt statiska, framför allt på terminalsidan. Snarare tror man att prisbilden skulle kunna öka för mjukvara och applikationer. Kringkostnader så

som utbildning och programmering kan tillkomma, än mer så om en kund byter varumärke då detta inte ser likadant ut mellan olika produkter.

Avseende personuppgiftshantering ser leverantörerna sig själva främst som personuppgiftsbiträden. Med tanke på avtalsområdets natur kan det föreligga intresse hos myndigheterna att ställa säkerhetskrav på leverantörerna.

7.3 Leverantörsenkät

En enkät gick ut till 5 leverantörer på marknaden. Enkäten besvarades av 5 respondenter vilket ger en svarsfrekvens på 100%. Leverantörerna på nuvarande och tidigare ramavtal kontaktades. Utöver det kontaktade leverantörer som sett annonseringen på Avropa om förstudien Kammarkollegiet själva med sitt intresse, och blev således även de inbjudna till enkäten.

Syftet med enkäten var att undersöka det utbud som kan erbjudas på marknaden vad gäller Rakelutrustning som produkt och tjänst inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge leverantörer möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

7.3.1 Redovisning av leverantörsenkät

7.3.2 Marknaden och utbudet

Under fråga 2 besvarade respondenterna hur man tror branschen kommer utvecklas. Vad gällde produkter och tjänster gavs exempel på att tjänster skulle öka mer – i form av dataöverföring och applikationer, eller att Rakel kommer konvergeras med till exempel mobiltelefoni. Två leverantörer nämnde även Rakel G2 och att de trodde detta skulle leda till alternativ- eller ökad dataöverföring.

Gällande affärsmodeller och samarbetspartners trodde en respondent att hyra/leasing skulle öka, en annan att det eventuellt skulle komma fler tredjepartsutvecklade mjukvarulösningar. En respondent svarade att marknaden idag hade ett upplägg som var ”mycket sårbart” med hänsyn till en låg konkurrens. Frågan besvarades av alla 5 respondenter.

7.3.3 Kravställning i avrop och upphandlingar

På fråga 3 ombads leverantörerna ge exempel på bra avrop eller upphandlingar (totalt 4 svar), samt exempel på kravställning i avrop som enligt dem varit onödig, olämplig eller kontraproduktiv (totalt 5 svar).

Bra upphandlingar beskrevs som ”generella och lösningsfokuserade, eller av en annan respondent som bra för att ”de gick in med en officiell intention att genomföra

konkurrensfrämjande upphandling” vilket de upplevdes göra genom att följa likabehandlingsprincip, en ”balanserad” kravställning och med ”poängsatta tester baserade på sin verksamhet och sina behov.”

På kravställning som varit onödig eller olämplig skiljde sig svaren åt, en respondent tyckte inte det fanns sådana negativa exempel medan andra upplevde att detta kunde ske oftare. Mer utförliga kommentarer nämnde när en kravställning efterfrågar något som enbart en leverantör kan leverera, eller ”orimliga” krav på kapacitet. En annan respondent efterfrågade att det inte alltid skulle sättas ”pris som viktigast punkt” utan att det också fanns ”ergonomi, miljö, lokal närvaro, service” som viktiga områden.

7.3.4 Miljö och hållbarhet

Fråga 5 i enkäten rörde miljö och social hållbarhet, där respondenterna fick ge exempel på hur de arbetar med miljöledningssystem, kommentera livscykelkostnad och även på om rekonditionering idag sker i större utsträckning branschen. Detta följdes av olika exempel på innehållsämnen där respondenterna fick besvara huruvida de ansåg det lämpligt att kravställa på innehåll. Slutligen fick leverantörerna välja ut från 10 områden av miljökrav vilka de ansåg att Statens inköpscentral borde prioritera i en kommande upphandling.

Samtliga leverantörer arbetar med miljöledningssystem och kan tillhandahålla enskilda ersättningskomponenter. Vad gäller rekonditionering i meningen att en produkt tas tillbaka, lagas, och säljs vidare för återbruk, skedde detta sällan hos en majoritet av respondenterna. Det var dock ändå en tjänst som erbjöds. En respondent påpekade att ”vissa kunder väljer av säkerhetsskäl att kassera produkter på ett miljöriktigt sätt.” På frågan om kunder i offentlig sektor efterfrågar rekonditionerade produkter varade 5 av 5 nej.

Gällande frågorna om hur vanligt förekommande innehållsämnen var (fosfor-/brom-/klorförening i kretskort respektive brom- eller klorförening i produkter) svarade 4 av 5 respondenter att man inte visste eller att det var svårt att kontrollera leveranskedjan, medan den sista respondenten svarade att det inte var vanligt förekommande. På frågor om det var lämpligt att kravställa på miljöfarliga ämnen (ftalater i externa strömkablar, PVC i terminaler, tillsatt beryllium i terminaler respektive halogen i kretskort) svarade 3 av 5 respondenter nej eller att man inte visste, och de två kvarvarande ”om det följer relevanta internationella standarder” eller EU:s regler. På frågan om det var möjligt eller lämpligt att ställa krav på varumärkesägarens tillverkning svarade 3 respondenter nej, varav en med kommentaren att ”den svenska marknaden är för liten”, en annan att man såg en ”möjlighet att marknaden själv kommer reglera detta” och att de upplevde att ”de flesta tillverkare vi arbetar med jobbar seriöst med dessa frågor”. Övriga två menade på att det borde gå om man följer relevanta internationella standarder. Härifrån kan en slutsats dras att svenska leverantörer av Rakelprodukter inte anser att den svenska marknaden är tillräckligt stor för att ”egna” krav (som inte efterliknar internationell standard eller EU-standard) ska räcka som påtryckning för tillverkarna. Snarare skulle en sådan skärpt kravställning kunna leda till att få eller inga leverantörer alls kan lämna avropssvar.

På prioriteringen av miljökrav angav flest respondenter (4/5) *minskning av miljöfarliga ämnen*, därefter *möjlighet att återvinna produkter* och *krav på avsaknad av konfliktmineraler och kemikalier*. En respondent nämnde i en kommentar att *beaktande av livscykelkostnader* var "extremt relevant" och att en radio kan "fortsätta fungera i >10 år om det mekaniska underhållet kan göras på ett ekonomiskt sätt". Egna/övriga typer av miljökrav som uppgavs var transportsätt, leverantörens miljöcertifieringar och om reparation/service sker närliggande eller långt bort.

7.3.5 Sammanfattning av leverantörsenkät

Respondenterna hade skilda uppfattningar om hur mycket de fått leverera på dagens ramavtal och om avrop som gjorts. Anledning till nöjdhet eller missnöje uppgavs vara att man antingen tyckt de försäljningar som gjorts har mött de förväntningar man haft, eller att man upplevt sig vara utestängda från avrop genom kravställningar man inte kunnat möta eller som upplevts rikta sig mot en specifik leverantör.

Svaren på miljöfrågorna visade på att många leverantörer inte har en stor insyn i specifika miljöfarliga ämnen i sina produkter, även om många ändå angav att man tyckte det var en viktig prioritering. Det som tydligt framkom var att man inte vill se en kravställning som är hårdare än nuvarande europeiska eller internationella standarder, med anledning av den svenska marknadens storlek och därmed oförmåga att enskilt påverka tillverkarna.

Respondenterna gav inte många exempel på arbete med tillgänglighet för användare med funktionsvarians i sina produkter, vanligast förekommande var röståterkoppling, tillbehör för hörselnedsättning och stora knappar/ljusstark display. Ingen respondent ansåg det lämpligt att krävställa på EU-standardEN301549, varav en kommenterade att detta är en "ganska strikt standard för tillgänglighet" och att man inte såg detta som vanligt förekommande.

Under övriga synpunkter önskade en respondent att ramavtalet skulle delas upp i flera avtalsområden efter olika produkter och olika tjänster.

7.4 Möte med leverantörer

7.4.1 Om leverantörsmöten

Under förstudien genomfördes leverantörsmöten med 4 leverantörer. Leverantörerna på nuvarande och tidigvarande ramavtal kontaktades. Utöver det kontaktade leverantörer som sett annonseringen på Avropa om förstudien Kammarkollegiet själva med sitt intresse, och blev således även de inbjudna till enkäten. Totalt var förstudiens projektmedlemmar i kontakt med 5 leverantörer, varav en inte hade möjlighet att hitta ett passande datum för möte. Då leverantören i fråga hade skickat över sina svar på leverantörsenkäten beslutade projektgruppen efter flera försök att inte söka leverantören vidare.

På grund av rådande situation med COVID-19 genomfördes samtliga möten digitalt. Fyra medlemmar från projektgruppen deltog på samtliga möten och från leverantörernas sida deltog mellan 3–5 på de olika mötena. En agenda skickades ut innan mötet som sedan följdes i stor utsträckning, med vissa spontana följdfrågor som skiljde sig åt mellan mötena.

7.4.2 Redovisning av leverantörmöten

7.4.3 Marknaden och utbudet

Leverantörerna frågades vilka funktionaliteter de upplever efterfrågas i störst utsträckning idag. Här nämnde en majoritet att en kritisk funktion är tåligheten hos Rakelterminalerna. Flera påpekade också att krav skiftat mot nya funktioner så som GPS-positionering, inomhuspositionering och WiFi-programmering. En leverantör nämnde att det varit viktigt för användarna att ha olika terminaler för olika syften, exempelvis en för sällananvändare och en ruggad som lämpar sig i fältarbete. Man nämnde också att intresset ökat för någon form av kombinerad Rakelenhet/smartphone.

7.4.4 Leasing och korttidshyra

Samtliga leverantörer svarade på frågan om de erbjöd leasing av Rakelprodukter att de gjorde det. En majoritet hade dock inte upplevt någon efterfrågan på denna tjänst. En leverantör nämnde att de har några kunder som har "intern leasing" där regioner finansierar Rakelprodukterna tillsammans med andra inköp, men inte något som de själva var delaktiga i. Vad gällde korttidshyra såg leverantörerna det sällan utnyttjas, ännu mer så vad gällde offentliga kunder. En leverantör nämnde att det kan uppstå problem med korttidshyra och Rakelabonnemang som erfordras, "ofta har inte kunden abonnemang liggande. Det ska skickas nycklar hit och dit, det blir inte så praktiskt." Leverantören nämnde även att införskaffandet av ett nytt abonnemang kan ta upp till en månad att verkställa.

En leverantör hade kommersiella kunder som korttidshyrt terminaler till sina TETRA-nät, eller vid till exempel ett planerat driftstopp på en stor fabrik. Leverantören nämnde också att det för ett antal år sedan fanns en hel del "demo-abonnemang" av Rakel som fanns hos MSB, där det i samband med det gick att hyra terminaler. Detta var dock i själva uppstartsfasen för Rakel.

7.4.5 Miljökrav

Inga av leverantörerna hade kommentarer på befintliga miljökrav. En leverantör svarade att man, om man ska se över att skärpa miljökraven, borde se över hela tillverkningskedjan från socialt ansvarstagande, material vid tillverkning och förpackningsmaterial till transport ut till kunden. I övrigt ansåg ingen av leverantörerna att Statens Inköpscentral själva borde skärpa krav på ramavtalen ytterligare utöver europeiska krav och MSB:s.

På frågan om man erbjuder rekonditionering kunde en majoritet av leverantörerna erbjuda det om det efterfrågades, men ingen hade varit med om en situation där detta efterfrågats av offentliga kunder. Detta ansågs ifrån flera leverantörer bero på dels på att Rakelterminalerna var så pass viktiga i säkerhetsfrågor att kunderna ofta efterfrågade hjälp att på ett säkert sätt förstöra uttjänta terminaler, dels av att terminalerna ofta var så pass tåliga att de var i bruk i upp till 10 år, varefter det inte fanns mycket kvar att rädda för en eventuell rekonditionering. Av båda dessa anledningar verkar utbudet av rekonditionerade enheter alltså vara så pass magert att det knappt kan komma på tal.

En leverantör nämnde dock att detta gjordes i viss utsträckning på "annan radio", i det här specifika fallet på en speciell sorts radioenhet som fortfarande efterfrågades men inte längre tillverkades. Detta var dock ett så pass specifikt exempel som inte heller skedde så ofta, så det bör inte tas i större beaktning i detta fall.

7.4.6 Sammanfattning av leverantörsmöten

Det som framkom under leverantörsmötena stämde i förhållandevis stor utsträckning överens mötena emellan. Leverantörerna hade mycket samstämmig uppfattning i vad som efterfrågades av kunder och vad som inte efterfrågades. Tillhandahållandet av programmering och framför allt "over-the-air"-programmering skilde sig åt något mellan leverantörerna. Det som skilde sig åt var i hur pass stor utsträckning en fast programmeringsklient behövde vara involverad. Samtliga hade möjlighet att utbilda kunder i programmering så att detta arbete kunde tas över i större eller mindre utsträckning av kunden själv.

Gällande digital/analog radio kunde samtliga leverantörer även erbjuda detta, och gjorde det till många av sina kunder redan idag. Många påpekade att analog radio knappt används idag, utan att det då snarare handlar om digitala/analog hybrid för de i en övergångsfas, eller enbart digital radio. En leverantör nämnde att det kan innebära en stor prissänkning att öppna upp för andra standarder än enbart TETRA på radioprodukter som inte är Rakel, exempelvis DMR-teknik. Leverantörerna kunde erbjuda hjälp att ta fram en frekvens hos Post- och Telestyrelsen.

Vad gällde frågan om talöverföring och klumpiga bluetooth-tillbehör nämnde en av leverantörerna att de höll med om att bluetooth-tillbehören med PTT-funktioner kunde vara klumpiga men att man hade svårt att påverka tillverkarens utbud. De andra leverantörerna kunde nämna exempel och lösningar som inte var klumpiga, vilket pekar på att utbudet på tillbehörssidan kan skilja sig mycket leverantörer emellan. Detta uppstod igen på en fråga som lyftes från referensgruppen om problem att hänvisa telefonnummer i Rakelenheten, där några leverantörer såg detta som något man inte kunde komma runt medan några andra såg vägar runt detta eller t.o.m. hade stött på problemet tidigare hos kunder.

På frågan om kravställningar man varit med om i avrop och upphandlingar skilde sig leverantörernas åsikter åt. En leverantör hade sett krav som de upplevt som överdrivna, en annan hade aldrig varit med om negativa kravställningar och ansåg att man alltid klarat samtliga skallkrav i de upphandlingar man deltagit i. En leverantör ansåg att avrop kunde

vara väldigt öppna och enbart utgå från bästa pris, och att det brukade fungera bra så länge kunden satte upp sitt avrop enligt ramavtalet, men att kunder som avvek från det och satte upp egna krav kunde upplevas som väldigt riktade. Slutligen hade en leverantör åsikter om kravkatalogen generellt, och ansåg att kravkatalogen innehöll krav på en teknisk nivå som sällan var relevanta, men som avropande myndigheter använde sig av ändå och som uteslöt leverantören i fråga. Leverantören ansåg att de avropande myndigheter borde utgå från funktionsbehov i organisationen snarare än tekniska specifikationer, och lyfte flera gånger upp att man ställde sig kritisk till kravkatalogen i allmänhet.

Under övrigt lyfte en leverantör att de ansåg att det var viktigt att vid ett ramavtal granska leverantören och huruvida leverantören uppfyller krav, och att funktionskrav på produkterna borde lämnas till enskilda avrop. Man hänvisade till att MSB redan tittar på och godkänner kraven. En annan leverantör konstaterade att man önskar mer konkurrensutsättning.

8 Omvärldsanalys

8.1 MSB och Rakel G2

8.1.1 Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB)

MSB är en statlig myndighet med ansvar att stödja samhällets beredskap för olyckor, kriser och civilt försvar. MSB förvaltar Rakelsystemet samt godkänner de Rakelprodukter som får användas på den svenska marknaden.

8.1.2 Projektets kontakt med MSB

Under projektet har flera möten och löpande kontakt skett med representanter från MSB, där projektet också har fått en specifik kontaktperson tilldelad. Syftet med kommunikationen har varit att stämma av kravställningar och ramavtalets utformande med den myndighet som har störst ansvar i det svenska Rakelanvändandet. En viktig fråga var att följa upp hur pass mycket hänsyn en kommande upphandling ska ta till den nya generationen Rakel (Rakel G2). Det är projektets bedömning att kontakten med MSB bör fortsätta även in i ett nytt upphandlingsprojekt på området.

8.1.3 Rakel G2

MSB arbetar idag med två regeringsuppdrag om Rakels framtid, inriktade på nästa generations Rakel. På MSB:s hemsida omnämns detta vara ett utvecklat och säkert kommunikationssystem som så småningom är tänkt att ersätta Rakel med utökade funktioner. Denna information finns att läsa i sin helhet på:

<https://www.msb.se/sv/verktyg--tjanster/rakel/regeringsuppdrag-om-nasta-generations-rakel/>

När det kommer till Rakel G2 har projektet i samband med kontakter på MSB gjort bedömningen att det i dagsläget inte finns någon av MSB framtagna information som påverkar en kommande upphandling. Om utredningen av Rakel G2 leder till förändringar som påverkar ramavtalets utformning kommer dessa med stor sannolikhet först bli aktuella vid en nästa ramavtalsperiod, eller den därpå. Detta antagande baseras på den information projektet fått från kontakterna vid MSB, och om denna information skulle komma att ändras får ett nytt ställningstagande göras.

9 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

9.1 Användande och försäljning av Rakel

Det är reglerat i lagen vilka som får använda Rakel. ”De organisationer som får ansluta sig till Rakel är de aktörer som har ansvar för samhällsviktig verksamhet och som står utpekade i 20 a § FEK. Radioanvändningen ska vara sådan som behövs för att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Gemensamt för dessa aktörer är att de samhällsviktiga uppgifterna är reglerade i en författning och därmed tydligt går att urskilja från annan verksamhet. Exempel på sådana författningar är: lagen om skydd mot olyckor, lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt hälso- och sjukvårdslagen” (MSB)

Utrustning och kundapplikationer för Rakel behöver godkännas av MSB. Information om vilka sådana som är godkända finns i publicerade dokument på MSB:s webbsida. I dokumentet för godkänd utrustning anges att godkännandet säkerställer att Rakelterminaler eller -applikationer inte medför någon risk för systemets säkerhet, tillgänglighet, kapacitet och drift. Det innebär inte en funktionsgaranti.

9.2 Kemikalieskatt

Från och med 1 juli 2017 tas en viktbaserad skatt ut på elektronikvaror enligt Lag (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik. De kemiska ämnen som beskattas är brom-, klor- och fosforföreningar, vilka i mer eller mindre grad förekommer i alla typer av elektronikvaror, särskilt i kretskort.

9.3 Producentansvar

Det finns i dagsläget ett lagstadgat producentansvar för åtta produktgrupper. De som är aktuella inom förstudiens område är främst elektronik (el-utrustning), batterier och förpackningar. Producentansvaret innebär att de producenter som tar fram och ser till att exempelvis elektroniska produkter säljs på marknaden också är skyldiga att ordna ett retursystem för dessa när de är uttjänta. Syftet är att den som ger upphov till en produkt också ska ta kostnaden för att samla in, återvinna och behandla avfallet som uppstår när produkten är uttjänt. Producentansvaret är även ett styrmedel för att uppnå de svenska miljömålen. Naturvårdsverket är ansvarig tillsynsmyndighet för producentansvaret för el-utrustning och ska verka för att producenterna tar sitt ansvar. En producent av elektronik som säljs till företag och offentlig sektor kan gå med i ett insamlingssystem såsom exempelvis El-kretsen alternativt hantera producentansvaret i egen regi och då rapportera

årligen till Naturvårdsverket vilka produkter som släppts på marknaden, hur mycket som samlats in och hur det har behandlats.

9.4 Restriction of Hazardous Substances (RoHS)

Alla elektronikprodukter som säljs i EU måste uppfylla Restriction of Hazardous Substances (RoHS). Direktivet, som först kom 2002, omfattade från början en innehållsbegränsning gällande halter av sex skadliga ämnen som var vanligt förekommande i elektronikprodukter såsom kadmium, bly och kvicksilver. Direktivet har uppdaterats genom åren till att även bland annat omfatta CE-märkning och från den 22 juli 2019 finns restriktioner gällande ytterligare fyra ämnen, Direktiv 2015/863 även kallat RoHS 3.

9.5 Reach

Även förordning 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) har påverkan på produkter inom förstudiens område. Förordningen trädde i kraft 1 juli 2007 och är väl inarbetad och på inget sätt ny. Den innehåller bland annat regler om registrering av ämnen, förbud eller andra restriktioner för ämnen, krav på tillstånd för särskilt farliga ämnen samt regler om att informera kunder. Företag behöver följa reglerna och identifiera och hantera de risker som är kopplade till ämnen de tillverkar eller importerar och säljer inom EU. De måste visa att ämnen kan användas på ett säkert sätt genom hela livscykeln och ge information om lämpliga riskhanteringsåtgärder.

10 Hållbarhet

10.1 Inledning

Med hållbar offentlig upphandling menas att offentlig sektor tillgodoser sitt behov av varor och tjänster på ett sätt som säkerställer den goda affären sett till hela livscykeln. Hänsyn ska inte bara tas till de fördelar som uppstår för organisationen utan även till samhället i sin helhet, samtidigt som anskaffningen görs på ett sätt som minimerar skador på miljön.

Kammarkollegiets målsättning är att inom ramen för verksamhetens uppdrag, offentlig sektors behov och lagstiftningens möjligheter, på ett ansvarfullt sätt beakta miljö och sociala hänsyn vid upphandling och förvaltning av de statliga ramavtalen. De statliga ramavtalen ska bidra till att offentlig sektor kan möta de mål som satts i den nationella upphandlingsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljömålen.

Förutsättningarna för hållbarhetskrav varierar dock mellan de olika ramavtalsområdena och branscherna. I förstudiearbetet utreds därför vilket behov av hänsyn till de olika hållbarhetsdimensionerna som behöver tas för att möta olika strategiska mål men även de risker som finns inom det specifika ramavtalsområdet.

Av 4 kap. 3 § LOU framgår att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Hållbarhetshänsyn kan tas i alla delar av en upphandling, dvs. som kvalificeringskrav (till exempel krav på miljöledningssystem), som tekniska krav (till exempel krav på viss märkning eller certifiering), eller som kontraktsvillkor (till exempel arbetsrättsliga villkor).

Av 17 kap. 4 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Detta gäller i de fall svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Av 9 kap. 2 § LOU framgår att när det som anskaffas ska användas av fysiska personer ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, vilket innebär att en upphandlande myndighet i vissa fall är skyldig att beakta tillgänglighet i upphandlingen.

Nedan redovisas vilka analyser gällande hållbarhetshänsyn (miljö, och sociala krav samt tillgänglighet) som genomförts för det aktuella ramavtalsområdet.

10.2 Miljökrav

Generellt bör ramavtalsleverantörerna inom detta, liksom i övriga, ramavtalsområden kontinuerligt arbeta med att förbättra och ta hänsyn till miljöaspekter för att förebygga och

undvika negativ miljöpåverkan. Det handlar om åtgärder för att minska konsumtion och onödig användning av negativt miljöpåverkande resurser som elektricitet, resor, papper och liknande. Samtliga leverantörer som projektet varit i kontakt med arbetar enligt ett ledningssystem varav majoriteten motsvarade ISO 14000, och merparten är även certifierade eller har planer på certifiering. De arbetar vidare kontinuerligt med kartläggning av företagets miljöpåverkan, mål och uppföljning.

Vidare har projektet undersökt möjligheten att ställa krav att produkter inte ska innehålla vissa ftalater, beryllium eller berylliumföreningar samt att kretskort inte ska innehålla halogener. En leverantör angav här att deras tillverkare var kompatibel på kraven på ftalater, att beryllium kan användas i vissa kontakter men att deras tillverkare inte levererar sådana till Sverige. Gällande halogener i kretskort ger samma leverantörs tillverkare riktlinjer till kretskorttillverkare enligt IEC 61249-2-21 standard, men har för närvarande inte information om att vara helt halogenfri. Övriga leverantörer hade inte information på området eller hänvisade till att internationella standarder borde följas i första hand, snarare än att införa skarpare krav.

10.3 Sociala krav

Med sociala krav avses villkor om lön, semester och arbetstid vilka de arbetstagare som utför uppdraget minst ska tillförsäkras. Beslut om och i så fall vilka sociala krav ska ställas i en upphandling ska förgås av en så kallad behövighetsbedömning. I denna görs analys av risken för oskäliga arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen, samt i förlängningen risken för att konkurrensen snedvrids. Villkoren ska ha en anknytning till det som upphandlas, och vara proportionerliga. Kraven gäller även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet.

I den del av branschen som avser tjänster som utförs i Sverige är risken för oskäliga arbetsvillkor mycket låg. Arbetet utförs av kvalificerad personal som är högt efterfrågad och måste erbjudas goda villkor för att rekryteras och behållas. Under förstudien har ingen information eller indikationer av något slag gällande arbetsrättsliga problem inom den delen av branschen framkommit. Kammarkollegiet anser därmed inte att det föreligger risk för oskäliga arbetsvillkor eller att andra omständigheter medför att det är behovligt att ställa arbetsrättsliga villkor inom denna del.

En kommande ramavtalsupphandling skulle även avse hårdvara. När det gäller tillverkning av denna typ av produkter finns risken att arbetstagares rättigheter inte respekteras då tillverkningen till stor del sker i högriskländer. Praxis inom detta område är att det är lämpligt att premiera arbetsrättsliga tilldelningskriterier hänförliga till de produkter som kommer att levereras under ett kommande ramavtal.

Det påtalas dock att det krävs ett stort och tidskrävande arbete för återförsäljare att kräva in all dokumentation från tillverkarna och hänsyn måste tas till det i en anbudsfas. Vikten av att ställa krav på rätt led i leverantörskedjan framförs också då en återförsäljare ofta har små möjligheter att påverka stora globala varumärkesägare. Problemet med spårbarhet och transparens i tillverkningsledet nämns också av leverantörer. Även om krav ställs att konfliktmineraler inte får förekomma är spårbarheten till gruva och

smältverk ofta begränsad. Det handlar om alltför många led innan en mineral nått till fabrik.

10.4 Tillgänglighetskrav

Kammarkollegiet eftersträvar att de varor och tjänster som avropas från de statliga ramavtalen ska vara tillgängliga och användbara för alla, oavsett funktionsförmåga. En bättre funktion och utformning av tjänster i samhället gynnar alla, inte bara personer med funktionsvariationer.

Enligt förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken, ska myndigheter verka för att personer med funktionsnedsättning ges full jämlikhet och delaktighet i samhället. Vidare ska myndigheternas lokaler, verksamhet och information vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Detta återfinns även numera tydligt i LOU där det enligt 9 kap. 2 § framgår att ”När det som anskaffas ska användas av fysiska personer ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, däribland tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.”

Ingen av leverantörerna angav att man aktivt arbetade med tillgänglighetsfrågor, men flera kunde ge exempel på lösningar som erbjudits när dessa frågor dykt upp från användare. Vanligast exempel var på hörselsvårigheter, där terminalerna kunde anslutas till befintliga hörselhjälpmedel som tillbehör.

Projektet har undersökt om det är lämpligt att ställa krav att produkter ska uppfylla EU standarden EN301549 eller om det finns alternativa kravställningar som kan vara lämpliga. Det framkom att tillgänglighetsanpassade produkter som uppfyller hela denna standard inte finns i det generella produktutbudet hos varumärkesägare och att ingen av leverantörerna önskade eller trodde sig kunna möta en sådan kravställning. Generellt har från både leverantörer och myndigheter lyft en bild av Rakel som en produkt som från början har vissa anpassningar i form av stora knappar och olika lösningar för situationer utan sikt vilket även kan appliceras på synsvårigheter. Övriga anpassningar förutom det ovannämnda hörselhjälpmedlet verkar efterfrågas mycket sällan. Framtida lösningar bör således uppmuntras, men en hög kravställning på det området kan verka allt för begränsande med hänsyn till det nuvarande utbudet.

10.5 Innovativa lösningar

Regeringen har som mål att Sveriges innovationsförmåga och innovationsklimat ska stärkas. Ökad internationell konkurrenskraft, nya jobb och förnyelse av näringslivet är generella samhällseffekter som man önskar uppnå. Regeringen anser vidare att det är viktigt att stimulera såväl utbud av som efterfrågan på nya innovativa lösningar. Ökade inköp av innovativa varor och tjänster kan stimulera till förnyelsearbete inom offentlig förvaltning. Ett av målen i den Nationella upphandlingsstrategin är en offentlig förvaltning som främjar innovationer och alternativa lösningar.

Inom Kammarkollegiet pågår ett arbete som syftar till att etablera en metodik för att utveckla hanteringen av innovationer inom IT-upphandlingar.

På nuvarande ramavtalsområde ligger en stor förändring i framtiden i form av Rakel G2. Denna beskrevs mer utförligt under 8.1. I övrigt bör en kommande upphandling i sin kravställning undvika att hindra de tekniska förändringar som kan komma att ske under ramavtalets löptid, genom till exempel öppna formuleringar och att där det är möjligt endast ställa funktionskrav.

11 Säkerhet

11.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar framför allt om att hindra information från att läcka ut, förvanskas och förstöras. Det handlar också om att rätt information ska finnas tillgänglig för rätt personer, och i rätt tid. Information ska inte kunna hamna i orätta händer och missbrukas. De registrerade ska veta vem som använder deras personuppgifter och varför.

Behovet av en förbättrad hantering av information ur ett säkerhetsperspektiv inom offentlig förvaltning är väldokumenterad.

En upphandling inom Raketutrustning som produkt och tjänst ska ge goda förutsättningar för avropsberättigade organisationer att ställa relevanta informationssäkerhetskrav och hantera sin information på ett säkerhetsmässigt lämpligt sätt.

11.1.1 Säkerhetsskydd och Säkerhetsskyddsavtal

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvar för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till Sveriges säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och regionerna ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det framkommit att det föreligger intresse hos myndigheterna att ställa säkerhetskrav på leverantörerna eftersom området innefattar kommunikation av känsliga uppgifter som omfattas av sekretess. Sådana krav kommer därför högst troligt att ställas, det exakta innehållet i dessa kommer att utformas i kommande upphandling.

11.1.2 Dataskydd

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom Europa inte hindras.

Utifrån vad som framkommit under förstudien är utgångspunkten att ramavtalsleverantörer i ett eventuellt kommande ramavtal inte kommer att behandla personuppgifter såsom personuppgiftsansvariga. Detta innebär att ett personuppgiftsbiträdesavtal kan komma att behöva tecknas vid anskaffning från ramavtal enligt föreslagen indelning. Detta innebär att personuppgiftsbiträdesavtal samt även kravställning enligt dataskyddsförordning ska beaktas i ramavtalsupphandlingen.

12 E-handel

Med elektronisk handel (e-handel) menas ett sätt att skapa en effektiv inköpsprocess med IT som stöd. Elektronisk affärskommunikation ersätter den pappersbaserade kommunikationen. Avtal, leverantörer, priser med mera blir lättillgängliga för de som ska beställa varor och tjänster, därför att avrop/beställningar och fakturahanteringen kan ske elektroniskt. E-handel enligt denna definition förutsätter att köparen hanterar sin elektroniska affärskommunikation via sitt e-handelssystem. Att en enskild handläggare inom köparens organisation gör inköp i en leverantörs webbshop via ett individuellt inloggningskonto betraktas inte som e-handel.

Målsättningen är att de leverantörer som tecknar statliga ramavtal med Kammarkollegiet ska medverka till att avropande myndigheter kan tillämpa e-handel och därmed leva upp till strategi, förordning och lagstiftning.

Förutsättningarna för att tillämpa e-handel varierar mellan olika ramavtalsområden och branscher. I förstudiearbetet utreds därför förutsättningarna för e-handel för det aktuella ramavtalsområdet. Den 1 april 2019 blev det lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med e-faktura.

Samtliga fem leverantörer som besvarat enkäten kan sända elektronisk faktura enligt PEPPOL BIS Billing, Svefaktura och/eller SFTI fulltextfaktura. Två av leverantörerna kan sända varukorgsmeddelande från sin webbshop till avropsberättigads e-handelssystem (s.k. punch-out) enligt PEPPOL punch-out eller annat etablerat varukorgsmeddelande i XML-format, två är i utvecklingsfas för detta och en kan inte. Tre av leverantörerna erbjuder att skapa och sända elektronisk produktkatalog (sortiments- och prislista), ta emot elektroniska order samt skicka ordererkännande enligt Sveorder och SFTI/ESAP 6, en ser över funktionen och en kan inte.

Vid en eventuell kommande upphandling bör upphandlingsprojektet se över olika lösningar som eventuellt kan underlätta för elektronisk avropshantering. Det finns dock myndigheter som inte tillämpar e-handel vilket innebär att krav på att beställningar/avrop enbart ska göras via e-handelssystem inte kan ställas utan det måste även finnas alternativa sätt.

13 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

13.1 Avropsmodell

Med anledning av ramavtalområdets natur, med produkter som kan ändras över tid och även produkter som importeras till skiftande växelkurser och även att behoven kan skilja sig så pass mycket mellan olika organisationer, blir en avropsmodell som innebär fastställda produktkorgar mycket svår att genomföra. Vidare skulle till exempel rangordning kunna innebära att väldigt få användare utnyttjar ramavtalet, då det som tidigare konstaterat finns en stark vilja kring att behålla en specifik leverantör och inte "tvingas" blanda miljö. Det är därför förstudiens rekommendation att en ny upphandling ska göras med avropsmodellen förnyad konkurrensutsättning. Det finns dock goda möjligheter att utöka alternativ till att kunna göra avrop enligt en enkel förnyad konkurrensutsättning (eFKU). Detta skulle kunna möta det behov av många ramavtalsanvändare som gör väldigt små avrop (ett fåtal produkter), väldigt sällan, som uppstår i ett sådant produktområde.

13.2 Annan radioutrustning

Förstudien har funnit att det finns ett behov hos de myndigheter, kommuner och regioner som köper in Rakel att även köpa in andra typer av radiokommunikation. Det sker bland annat i delar av verksamheter där man inte vill belasta Rakelnätet, eller i situationer där Rakelnätet inte har täckning så som rökdykning, jaktradio, kustbevakning, flygradio osv. Detta är produktutbud som redan erbjuds hos samtliga leverantörer och det finns därför starka argument att utöka ramavtalsområden till att även möjliggöra avrop på annan radiokommunikation. Förstudiens förslag är, om denna utökning sker, att ha detta på ett separat anbudsområde för att främja konkurrens, samt att fokusera kravställning på att radiokommunikationen ska fungera inom och ha tillstånd att användas i Sverige. Vidare är ett förslag att knyta an till befintliga krav som finns hos Post- och Telestyrelsen idag.

13.3 Anbudsområden

En kommande upphandling bör se över möjligheten att dela upp ramavtalsområdet i delområden. Om radiokommunikation tas in i en kommande upphandling är det förhållandevis logiskt att det blir ett separat anbudsområde. Det skulle även kunna finnas ytterligare delområden, om dessa bedöms som nödvändiga.

13.4 Korttidshyra och leasing

Under förstudien har utretts behovet av korttidshyra och leasing hos de olika användarna. Det har framkommit att detta är lösningar som kan erbjudas av samtliga leverantörer, men från både leverantörer, referensgrupp och myndighetsenkät har det uppmärksamats att det finns en låg efterfrågan på sådana typer av tjänster. Det har även påpekats att det redan idag existerar lokala samarbetslösningar samt lösningar att låna Rakelenheter från olika myndigheter. Förstudien rekommenderar därför inte att en kommande upphandling reglerar möjligheter till korttidshyra och leasing. Om nyttjare av ramavtalet väljer att på egen hand utforma sina avrop i form av leasing vill projektet dock påpeka att finansiell leasing bör vara att föredra.

13.5 Miljökrav

Förstudien har sett en generell hållning från leverantörer att hårdare miljökrav än internationella/ EU-standarder skulle bli svåra att möta och genomföra. Man bör i detta ta hänsyn till att Sverige är en relativt liten marknad och att möjligheterna att direkt kunna påverka tillverkare genom kravställning är mycket små. Med tanke på Rakelprodukternas samhällsviktiga funktion finns det argument att inte riskera att få eller inga leverantörer har möjlighet att svara på en kommande upphandling. Projektet rekommenderar därför inte att ställa "egna" miljökrav i en kommande upphandling utöver de direktiv som redan finns (varav några nämns under kap. 9) på nationell, internationell och EU-nivå. Det finns dock utrymme för en kommande upphandling se över mjukare påverkan i form av tilldelningskriterier, och då med fördel på de områden som är i ramavtalsleverantörernas egna händer så som till exempel återtagssystem eller leverans.

14 Slutsatser

Förstudieprojektet rekommenderar att:

- En ny upphandling genomförs avseende Rakelprodukter och produktnära tjänster,
- kommande upphandling är en riksomfattande,
- kommande upphandling genomförs enligt öppet upphandlingsförfarande,
- avropsordningen i ramavtalet blir förnyad konkurrensutsättning,
- kommande upphandlingsprojekt ser över möjligheterna att komplettera detta med Enkel förnyad konkurrensutsättning,
- kommande upphandlingsprojekt genomlyser möjligheterna och fastställer om upphandlingen bör omfatta radiokommunikation utöver Rakel eller inte,
- kommande upphandlingsprojekt genomlyser möjligheterna och fastställer om upphandlingen bör omfatta flera separata anbudsområden eller inte,
- kommande upphandlingsprojekt fastställer att ramavtalets löptid initialt blir 18 eller 24 månader med möjlighet till förlängning i upp till 30 eller 24 månader. Ramavtalet bör totalt vara giltigt i maximalt fyra år,
- en kravkatalog i kommande ramavtal tillhandahålls för att möjliggöra för avropande organisationer att precisera sina egna krav vid avrop inom ramen för upphandlingen,
- miljökraven i upphandlingen minst utgår ifrån gällande lagstiftning och att möjligheten till ytterligare miljökrav som ligger närmare ramavtalsleverantörerna ska ses över i kommande upphandlingsprojekt,
- avtalsvillkoren och avtalsstrukturen från nuvarande ramavtal ses över och vid behov ändras.

15 Källförteckning

15.1 Möten med myndigheter

Kriminalvården
Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB)
Polismyndigheten
Region Dalarna
Skånes Kommuner

15.2 Möten med leverantörer

Celab
Northcom
TC Connect
SVB Försäljning

15.3 Enkätutskick till myndigheter

Myndighetsenkätens namn: Enkätundersökning Rakelprodukter- och tjänster.
Antal mottagare: 477
Antal respondenter: 92
Svarsfrekvens: 19,3%
Publikationsdatum: 2020-07-06 - 2020-09-29

15.4 Enkätutskick till leverantörer

Enkätens namn: Enkät till leverantörer gällande Rakel, inom förstudien Rakelutrustning som produkt och tjänst
Antal mottagare: 5
Antal respondenter: 5
Svarsfrekvens: 100%
Publikationsdatum: 2020-09-10 – 2020-10-01

15.5 Referenslitteratur och andra källor

Förstudierapport Klienter och Mobiltelefoner (Dnr 23.2-1840-19)

Förstudierapport Rakelprodukter (Dnr 23.2-3768-2016)

MSB, Vem kan ansluta sig till Rakel, <https://www.msb.se/sv/verktyg--tjanster/rakel/ansluta-till-rakel/vilka-kan-ansluta-till-rakel/>

MSB, Rakel godkänd utrustning,
<https://www.msb.se/contentassets/7e7b2d1e2b3c42928c44576b5cdef013/rakel-godkand-utrustning-version-5-4.pdf>

MSB, Rakel G2 (<https://www.msb.se/sv/verktyg--tjanster/rakel/regeringsuppdrag-om-nasta-generations-rakel/>)